

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hviſs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

LXXXV. Conſtitutio an ſit Actio bona, libera, & Euangelica?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

AD VII. Dicitur: nunquam docetur. Nam tres etiam in Veteri Testamento fuerunt vſitatae, patet in Dauid, & Niniuitis.

AD VIII. Iudicium hoc temerarium est aut ignorantiae, aut malitiae. Id sequens aperit quaestio.

QVÆSTIO LXXXV.

Quae sunt Pœnitentiae partes Rituales?

AVTOR. Historica hæc quaestio est ac ritualis; non Controversistica: nisi quantum Luthero-caluinistæ Kemn. & Calvinus mentiuntur. Semper igitur fuit Pœnitentia duplex: *Publica*; in qua peccatum publicum publicè luebat: *Privata*, in qua priuatim priuata & occulta Sacramentaliter expiabantur, cum Secreto naturali & Sacramentali. *Publica* erat Solennis, alia Non solennis. *Solennis* erat de culpa publici scandali: semel in vita vni concedebatur: Sacerdoti non poterat imponi, nisi degradato: Quique solennem egisset, ad Ordines nequibat admitti. Nec coniugibus imponebatur sine mutuo consensu; idque à solo Episcopo.

II. Pœnitentes *ordinem* tertium tenebant: Clerici primum; Fideles secundum. *Habitus* erat pullus, cilicinus, caputratum. *Tempus*, quo imponebatur, erat dies Cinerum: reconciliabantur in die Cœnæ, feria V. Pœnæ erant, abstinere ab S. Synaxi; à nuptiis, militia, à patrinatu baptismali: Carere aditu ad Clericatum: Extremâ Vnctione priuari. Omni die Ieiuniorum humiliare capita Sacerdoti pro eis oranti: Sepelire mortu-

os debebant: Aliis stando orantibus, ipsæ genua flectebant. &c.

QVÆSTIO LXXXVI.

Contritio an sit actio bona, libera, & Evangelicæ?

LUTHERVS *Disput. 1. contra Antinomam* praef. ait Contritionem esse sententiam legis in conscientia, id est terror ex peccato & poenitentiae legis. Quia Ierem. 20. *Verba mea sunt quasi malesu conterens parietem.* Sic LUTHERANI RIGIDI in idem consentiunt. Haec ita interunt: 1. Non esse liberam, sed extortam Pœnitentiam, non Actionem. 2. Eam pertinere ad Legem, non ad Euangelium. 3. Non esse opus bonum, quia omni opere bono spoliata. Sic Rigidi contra Molle Wittembenses; & Kemnitius.

LUTHERANI MOLLES aiunt Contritionem esse opus bonum, Actionemque Evangelicam. Sic in colloquio Altenburgerensi. Et CALVINVS *Institut. lib. 3. cap. 3. §. 20.* eidem & Nobiscum sentit.

SYADENT illi sic. 1. Ierem. 23. *Verbum meum sicut cinis, & cinis sicut cinis.* 2. Quia experientia docet, verè contritionem contemneres, nisi boni, multa mala in se agnosceret, & poenitentiae digno se iudicare. 3. Terror est ad salutem, nisi fuga Dei, tremorque contra Deum, & via ad deprecationem.

AVTOR. I. Contritio non est terror. 1. Docent metaphoræ: qui conteritur non est contremiscere; non conteritur: potest enim quis contremiscere, & non conteritur. 2. Humilitas semper adest comes Contritionis; at non ita terrori: patet in dæmonibus, qui contremiscunt.

II. Contritio est Actio libera; non coacta. 1. Sic Scriptura in meo *Antioch. christop. 3. q. 32.* 2. Quia Contritio est gratum Deo Sacrificium. *Psal. 50. oculos Domini trahens Isa. 66.* habensque promissio-

missionem gratia: At Passio nil agit, nil meretur. 3. Quia volunt esse passionem, quod eam esse terrorem fingant: at hoc falsum patet supra.

III. Contritio pertinet ad Euangelium: Testibus Prophetis, Christo, Apostolis, quae repetit ex Antichristo. Ratio, Quia Euangelium etiam terret, & grauius, quam lex, minatur ignes inextinguibiles, vermes, stridores, &c. Lex vero etiam consolatur spe promissionum.

QVÆSTIO LXXXVII.

An includatur in Contritione odium peccati præteriti?

LVTHERANS in se m. detrahit negat: sed potius vitæ nouæ studium. Confessio tibi, ait, plus discedendum est, quantum vitæ iustitiam, quam quantum odium peccati multoq; maiore imò solo hoc labore tibi cogitandum est, quemodoq; vitam bonam, quam in quo modo ois aut detrahit præterita mala. Verissimum est in prouerbium, & omni loquuntur hu. usq; de poenitentia præstantium. Optima Poenitentia. Noua vitæ. Ibid. Hæc tristitia, de peccatis præteritis, facit hypocritam, imò magis peccatorem. &c. Non ergo in usu d. Scriptura Poenitentia dicitur dolor, sed mutatio vitæ & consilii. Sic in epist. ad Staulum.

II. Sed in art. Smalcaldicis mutauit sententiam: quam tenent hodie nobiscum Lutherani, & Calviniani.

SVADENT Lutherus istis. 1. Quia Laëtantius ait *μὴ δόλαι*, significare Resipiscendum: non odium peccati. 2. Gal. 6. In Christo IESU neq; Circumcisio, neq; præputium aliquid valet: sed Noua creatura. 3. Quæ. 2. c. 1. secundum Deum tristitia est, poenitentiæ in salutem stabilem operatur. q. d. non actæ vitæ odium, sed amor no. 2. Nam factum infectum fieri nequit itaq; factum dolere, stultum est.

AUTOR. Peccati memoria & detestatio necessaria est poenitenti. Teste in Scripturis Deo, Prophetis, Christo, Apostolis, s. Patribus, ac ipsismet Lutheroc Calvinistis: apud Bell. 2. c. 4. Adeo ab omnibus peccatores ad odium peccatorum

vocantur. Manet igitur illud S. Gregorii hom. 34. in Euang. *Pœn. est mala perpetrata plangere; & plangenda non perpetrare.* Quia naturalis est mortalibus Synderesis, male facta flagellans intus verbere cœco. S. Aug. l. 50. homeliarum hom. 27. *Nemo eligit vitam nouam, nisi quem veteris poenitet.* Nec secus intelligi Poenitentia potest.

DICO AD I. At ibid. l. 6. diuin. Infit. c. 24. addit, *eos verè respiscere, quos errati poenitet.* Et vanum est insistere etymologia vocis magis, quam vsui.

AD II. Poenitentia, vt & Baptismus, est via ad nouam creaturam: non ampli² Circumcisio Proinde dicitur, Act. 2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum.* Act. 8. *Pœnitentia n. age ab hac nequitia tua.*

AD III. Ibi tristitia non est dolor de peccatis, sed mœror de obiurgatione natu, inducens ad poenitentiam.

QVÆSTIO LXXXVIII.

An includatur in Contritione Propositum rectè viuendi?

LVTHERANI variant. I QVI Contritionem Fide pro. em esse vident, & Poenitentiam diuidunt in Contritionem & Fidem; Contritionem definiunt terroribus & odio peccati; Fidei vero esse factum aiunt rectè viuendi propositum. Sic ferè plerique

II QVI Contritionem Fide posteriorem asserunt, vt Lutherus, & Calvinus *Infit. l. 3. c. 3.* hi admittunt bonæ vitæ propositum in Contritione contineri.

SVADENT itaque priores istis. 1. David tantum dixit, *Peccati.* Nimirum solum poenitentiam egerunt oratione & ieiunio: sic prodigus, sic Publicanus. Ideo propositum illo. 2. Contritio sufficit ad veniam: at proprie solum includit actum quod nollemus offendisse Deum sine proposito aliter viuendi: ergo sine hoc per illud solum iustificari possumus. 3. Dolor de peccatis admissis virtute includit melioris vitæ propositum ergo sufficit solus, &c.

V V E A V